

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis

Reykjavík, hinn 15. apríl 2002

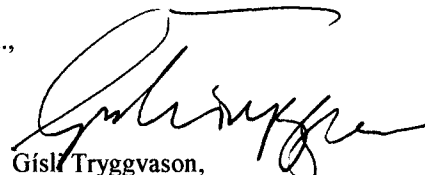
Efni: Umsögn BHM um frumvarp til laga um ábyrgð skuldabréfa vegna nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar (714. mál)

Bandalag háskólamanna (BHM) tekur ekki afstöðu til stjórnmalalegra álitaefna en leggur í öllu starfi sínu áherslu á jafnræði við úthlutun opinberra gæða, sbr. t.d. 65. gr. stjórnarskrárinnar. BHM vill því aðeins geta þess að Íslensk erfðagreining hf. hlýtur að fenginni ríkisábyrgð til handa móðurfélagi þess, verði frumvarpið að lögum, að gera kjarasamning við hlutaðeigandi stéttarfélög – þ.m.t. aðildarfélög BHM. Má þar einkum nefna Félag íslenskra náttúrufræðinga (FÍN) og Meinatæknafélag Íslands en fyrrnefnda félagið hefur leitað eftir því við fyrirtækið frá upphafi. Auk þeirra má nefna fjölda hjúkrunarfræðinga en Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga er stærsta aðildarfélag BHM. Hjá fyrirtækinu starfa nú á fjórða hundrað sem gætu verið félagsmenn í aðildarfélögum BHM en aðeins um fimmtungur þeirra hefur átt þess kost að gerast félagsmenn í þessum félögum – með tilheyrandi réttindum í sjóðum og samkvæmt kjarasamningi samkvæmt tilvísun.

Íslensk erfðagreining hf. hefur alfarið neitað því að gera kjarasamning við FÍN og við svo búið verður ekki unað – og enn síður ef fjöldi starfsmanna eykst eins og gert er ráð fyrir í kjölfar samþykktar frumvarpsins. Minnt er á að samkvæmt lögum um atvinnuréttindi útlendinga ber að leita umsagnar hlutaðeigandi stéttarfélags en stéttarfélögunum hefur veist erfitt að gegna eftirlitshlutverki sínu meðan ekki nýtur við kjarasamnings við fyrirtækið.

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar BHM e.u.,

Auður Antonsdóttir,
í stjórn BHM.

Gísli Tryggvason,
framkvæmdarstjóri BHM.

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Alþingishúsinu við Austurvöll

Reykjavík, 15. apríl 2002.

Varðar: Frumvarp til laga um heimild til handa fjármálaráðherra, f.h. ríkissjóðs, til að ábyrgjast útgáfu skuldabréfa vegna fjármögnunar nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar ehf.

Vegna framangreinds frumvarps vill stjórn Lyfjaþróunar h.f. koma eftirfarandi óskum og sjónarmiðum á framfæri við efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis.

Lyfjaþróun h.f. telur sig hafa, með gögnum sem send voru fjármálaráðherra og efnahags- og viðskiptanefnd þann 10. apríl 2002, sýnt fram á með óyggjandi hætti að starfsemi fyrirtækisins sé á sama samkeppnismarkaði og fyrirhuguð starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar ehf.

Lyfjaþróun h.f. leggur því til að framangreint frumvarp verði einnig látið ná til ríkisábyrgðar til handa Lyfjaþróun h.f. og með þeim hætti komið í veg fyrir að óeðlileg samkeppnisstaða skapist á markaðinum.

Hér að neðan kemur fram lýsing á starfsemi og markmiðum Lyfjaþróunar h.f. sem sett er fram í því augnamiði að sýna fram á að Lyfjaþróun h.f. er hátækni-fyrirtæki sem starfar að nýsköpun á sviði lyfjaþróunar á Íslandi og muni, nái áætlanir þess óhindrað fram að ganga, skapa 90 ný atvinnutækifæri fyrir hámenntað starfsfólk og aðstoðarmenn þeirra á næstu 4-5 árum. Af ofangreindum ástæðum samanlögðum sé því rétt að Lyfjaþróun h.f. verði veitt einföld ríkisábyrgð vegna útgáfu Lyfjaþróunar h.f. á skuldabréfum að fjárhæð allt að 2,9 milljörðum króna, með sömu skilmálum og undir sömu formerkjum og ofangreint lagafrumvarp gerir ráð fyrir.

Rannsóknir og lyfjaþróunarverkefni Lyfjaþróunar hf:

Lyfjaþróun h.f. stundar rannsóknir og þróun á nýjum lyfjum, nýjum lyfjameðferðum og nýjum lyfjaformum. Ný lyf koma annaðhvort frá þriðja aðila eða eru þróuð af Lyfjaþróun h.f. með efnafræðilegri nýsmíði (t.d. lyf við meðferð á kókaínfíkn, lyf við meðferð á liðagigt o.fl.) eða með notkun erfðafræðilegra aðferða og sameindalíffræði (t.d. þróun á nýjum krabbameinslyfjum og veirudrepani lyfjum o.fl.). Markmið Lyfjaþróunar h.f. er að byggja upp aðstöðu og aðbúnað til að koma þessum lyfjaefnum í gegnum allt þróunarferlið og í gegnum svokallaðan klínískan fasa IIa/IIb.

Á árunum 1991 til ársins 1997 einbeitti Lyfjaþróun h.f. sér að þróun ónæmisglæða, það eru efni sem geta örvað ónæmiskerfi líkamans. Fyrstu efnin fundust árið 1993 og

hófst þá langur og strangur ferill, þar sem sýna þurfti fram á raunverulega virkni þessara efna (í þremur dýrategundum) og að þau hefðu engin skaðvænleg áhrif. Þegar efnin fóru í klínískar prófanir kom í ljós að einstaka þátttakandi fékk aukaverkun af efnunum. Þegar það kom í ljós þurftu að fara fram efnafræðilegar endurbætur á þessum ónæmisglæðum, til að losna við aukaverkanirnar. Þar að auki var mikilvægt að endurbæta eðlisefnafræðilega hegðun efnanna. Þetta tókst árið 1997. Ákveðið var að setja þessi efni í nefúða, enda hentar það mjög í því formi. Lokaafurðin verður í formi nefúða en rétt er að taka skýrt fram, af gefnu tilefni, að lyfja formið (á ensku “drug delivery”) er einungis lítill þáttur í lyfjaþróunarferlum fyrirtækisins. Eins og fram kemur hér að ofan starfar Lyfjaþróun h.f. á sviði lyfjaþróunar, þ.e. allt frá grunnvísindum efnafræðinnar og að endanlegu lyfjaformi.

Frá 1999 hefur fyrirtækið verið að byggjast upp sem lyfjaþróunarfyrirtæki. Það hefur markvisst verið að byggja upp aðstöðu, tækjabúnað og mannskap til að takast á við það verkefni að byggja upp öflugt lyfjaþróunarfyrirtæki hér á Íslandi sem getur komið nýjum lyfjum yfir í klínískan fasa II. Árið 1999 voru starfandi hjá Lyfjaþróun h.f. 9 manns, en eru í dag 33. Áætlanir gera ráð fyrir að fjöldi starfsmanna verði komin í 80 manns á næstu 2 árum og í 120 manns á næstu 4-5 árum.

Í dag er Lyfjaþróun h.f. með 2 útgefin einkaleyfi, á nýjum ónæmisglæðum, efnafræði þeirra og notkun. Lyfjaþróun h.f. er einnig með 6 einkaleyfisumsóknir sem fjalla um efnafræði nýrra virkra efna, nýja rannsóknarferla, nýjar mæliaðferðir og ný lyfjaform.

Lyfjaþróun h.f. hefur gert þrjá nytjaleyfissamninga. Einn við dönsku stofnunina *Statens Seruminstitut* og tvo samninga við *Wyeth* (American Home Products) eitt af 10 stærstu lyfjaframleiðslufyrirtækjum í heimi. Í febrúar 2002 var undirskrifaður 3-10 ára “partnership” samningur við fyrirtækið *Bespak plc* í Bretlandi, en að auki hefur Lyfjaþróun h.f. gert fjölda smærri samstarfssamninga t.d. við *Chiron Co.*, *Organon*, *Servier* svo dæmi séu nefnd. Árið 2000 gerði Lyfjaþróun h.f. samning við *Research Directorate General*, *European Commission* um þróun á nýjum lyfjum með notkun erfðafræði og sameindalíffræði ásamt nokkrum öðrum fyrirtækjum í Evrópu.

Uppbygging Lyfjaþróunar hf

Lyfjaþróun hf hefur byggt starfsemi sína þannig upp að hægt sé taka ný efni (NCE = new chemical entity), skoða virkni þeirra (þá er kannað hvort efnin hafi áhrif á ýmiskonar viðtaka, á ónæmiskerfið eða aðra líkamsstarfsemi svo dæmi séu nefnd), hvernig þau hegða sér og dreifast í mismunandi líffærum og hvort það séu einhverjar hættur sem geti stafað af efnunum (krabbameinsvaldandi, fösturskemmandi, skaðsemi þess á einstök líffæri o.fl.). Þetta er gert til að kanna hvort þessi nýju efni henti sem lyf. Flest ný efni falla á þessum prófum. Í dag er Lyfjaþróun hf að þróa ný efni til meðhöndlunar á sjálfsofnæmissjúkdómum eins og liðagigt, veirusýkingum, krabbameini og tannholdsþolgu. Ef hin nýju efni standast þær prófanir sem nefndar eru hér að ofan, er útbúið lyfjaform undir lyfin. Þá eru framkvæmdar ótal dýratilraunir og lyfjagerðarfræðilegar rannsóknir til að kanna notkunarmöguleika efnanna, skammtaform, skammtastærðir, lyfhrifafræðilegar rannsóknir, skoðað verkunarsvið þeirra o.m.fl.. Allt þetta er gert í þeim tilgangi að kannað hvort og hvernig nýta megi efnin sem lyf. Lyfjaþróun er í þann mund að leggja síðustu hönd á uppbyggingu nýrrar tilraunadýradeildar, hinnar fyrstu sinnar tegundar hér á landi sem uppfyllir þær kröfur sem gerðar eru til slíkra deilda í Evrópu og í Bandaríkjunum.

Þessu þróunarferli lýkur síðan með gríðarlegri stöðlunarvinna, lyfhrifafræðilegu áhættumati, eiturefnafræðilegum rannsóknum og efnafræðilegu gæðaeftirliti áður en sótt er um leyfi til klínískra prófana. Klínísku prófin eru í fjórum fösum. Stefna Lyfjaþróunar hf er að koma lyfjum í gegnum klíníska fasa II. Mesta vermættaukningin á sér stað eftir að lyfið hefur farið inn í klíníska fasa og margfaldast verðmætið eftir því sem lengra líður á ferlið. Lyfjaþróun h.f. er m.a. að setja upp aðstöðu til klínískra prófana í húsnæði sínu.

Það er ljóst að allt þetta ferli krefst fjölda starfsfólks með mismunandi bakgrunn. Eftirfarandi starfsgreinar eru nauðsynlegar: efnafræði (efnafræðingar, lífefnafræðingar, eðlisefnafræðingar, eiturefnafræðingar o.fl.), lyfjafræði (lyfjagerðarfræðingar, lyfhrifafræðingar, lyfjaefnafræðingar, eðlislyfjafræðingar, sállyfjafræðinga o.fl.), líffræði (sérfræðinga sem hafa sérhæft sig á mismunandi sviðum lyfja-, líf- og læknisfræðinnar), læknisfræði (ýmis svið innan læknisfræðinnar, rannsóknarsálarfræði dýralæknisfræði o.fl.) en auk þess eðlisfræði, stærðfræði, tölvunarfræði m.a. vegna hugbúnaðargerðar fyrir mismunandi ferla lyfjaþróunar o.fl. fagsvið auk aðstoðarmanna á rannsóknarstofum.

Verðmætasköpun innan Lyfjaþróunar h.f.

Lyfjaþróun h.f. hefur haft það að markmiði að þróa þau lyf sem fyrirtækið vinnur að eins langt og mögulegt er miðað við það starfsfólk, þá aðstöðu og það fjármagn sem fyrirtækið hefur yfir að ráða. Verðmæti lyfjaþróunarverkefna aukast mjög mikið eftir því sem þau komast nær markaðssetningu og því hefur Lyfjaþróun h.f. á síðustu árum verið að ráða til sín hæft starfsfólk og byggt upp nauðsynlega aðstöðu til að framkvæma forklínískar rannsóknir, klínískrar rannsóknir, fasa I, og klínískar rannsóknir, fasa II. Lyfjaþróun h.f. hefur nú þegar framkvæmt fjölda klínískra rannsókna í mönnum, fasa I, hér á landi með góðum árangri.

Lyfjaþróun h.f. hefur allt frá stofnun árið 1991 haft tekjur af rannsóknarverkefnum, styrkjum, einkaleyfum og samstarfssamningum. Nú nýlega náði fyrirtækið mikilvægum áfanga sem felst í 3-10 ára samstarfssamning við breskt fyrirtæki. Samningurinn hefur veruleg áhrif á rekstur Lyfjaþróunar h.f.

Framtíðaráætlanir Lyfjaþróunar h.f. gera ráð fyrir að ný lyf verði þróuð lengra hjá fyrirtækinu áður en leitað er samstarfs við aðra aðila, enda er vermættaukning umtalsverð náí Lyfjaþróun h.f. að koma lyfjum gegnum klínískar rannsóknir, fasa II. Viðskiptaáætlanir gera ráð fyrir að áfram verði unnið að samstarfsverkefnum og grunnrannsóknum hjá fyrirtækinu, en auknar áherslur lagðar á þróun eigin verkefna. Til að renna styrkari stoðum undir rekstur Lyfjaþróunar h.f. og draga úr áhættu mun Lyfjaþróun h.f. áfram leita eftir samstarfi við önnur fyrirtæki á þessu sviði. Áætlanir gera ráð fyrir að framtíðartekjur Lyfjaþróunar h.f. felist í: *Sölu á lyfjaþróunarverkefnum* á mismunandi stigum til annarra lyfjaþróunarfyrirtækja, áhersla verður lögð á að þróa verkefni eins langt og hægt er áður en þau eru seld frá fyrirtækinu; *Samstarfssamningaum við þriðja aðila*, t.d. stór lyfjafyrirtæki sem koma að þróun og fjármögnun verkefna; *Tekjum af áfangagreiðslum* vegna þróunarverkefna Lyfjaþróunar h.f. og *tekjum vegna hlutdeildar í sölu á markaðssettum lyfjum*.

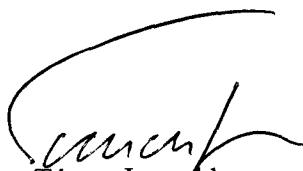
Fjármagnsþörf

Kostnaður vegna uppbyggingar fyrirtækisins næstu 5 árin er áætlaður um 6,7 milljarðar króna. Tekjur af einkaleyfum Lyfjaþróunar h.f., styrkjum og tekjum af

samstarfsverkefnum eru á sama tíma áætlaðar um 3,8 milljarðar. Að teknu tilliti til annarra rekstrarþátta er fjárförf Lyfjapróunar h.f. umfram eigin tekjur á næstu 5 árum áætluð um 2,9 milljarðar króna. Áætlanir gera ráð fyrir að Lyfjapróun h.f. verði rekin með hagnaði frá og með árinu 2007.

Loks skal það áréttað, sem áður hefur komið fram í bréfi Lyfjapróunar h.f. til fjármálaráðherra og Efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, að við þær aðstæður sem nú er fram komnar með lagafrumvarpi því sem hér er til umfjöllunar, er Lyfjapróun h.f. nauðugur sá einn kostur að sækja um hliðstæða ríkisábyrgð og frumvarpið tekur til. Ber til þessa eftirfarandi ástæður helstar. Samkeppnisaðstöðu Lyfjapróunar h.f. verður stórlega raskað ef frumvarpið nær fram að ganga án þess að Lyfjapróun h.f. fái hliðstæða ríkisábyrgð nú þegar með þessu lagafrumvarpi. Þannig háttar til málefnum Lyfjapróunar h.f., þegar frumvarpið kemur fram, að nú er unnið að fjármögnun þróunarátaks félagsins eins og áður hefur verið lýst. Félagið á nú í viðræðum við bandarískan fjárfestingabanka, sem hefur sýnt áhuga á að sjá um hlutafjárútboð félagsins. Hlutafjárútboðið byggir á því umhverfi sem fyrir hendi var á Íslandi áður en lagafrumvarpið var lagt fram. Verði það óbreytt að lögum breytast forsendur Lyfjapróunar h.f. verulega, svo ekki sé meira sagt, með ófyrirséðum afleiðingum fyrir möguleika fyrirækisins á hlutafjáröflun. Þannig þarf að taka tillit til augljósra minnkandi möguleika á fjölgun starfsfólks, hættu á yfirboðum gagnvart launakjörum, og augljósrar yfirborðastöðu ríkisábyrgðarhafa sem skapast vegna ódýrara fjármagns. Svara þarf spurningum fjárfesta hvers vegna Lyfjapróun h.f. nýtur ekki sömu aðstoðar ríkisvaldsins og annað íslenskt fyrirtæki sem í hyggju hefur að hefja starfsemi á sama sviði og Lyfjapróun h.f. en þegar er í gangi samanburður á okkar fyrirtæki og öðrum í þessari grein á alþjóðlegum grundvelli. Af öllu ofangreindu er ljóst að samþykkt frumvarpsins í óbreyttri mynd getur haft afdrifaríkar afleiðingar fyrir Lyfjapróun h.f. sem hugsanlega gætu leitt til þess að fyrirtækið þurfi að flytja aðsetur sitt til útlanda.

Fyrir hönd stjórnar Lyfjapróunar h.f.,

Tómas Þorvaldsson
formaður stjórnar

Sveinbjörn Gizurarson,
framkvæmdastjóri

Alþingi
Erindi nr. P 127/1822
komudagur 11.4.2002

Hr. fjármálaráðherra, Geir H. Haarde,
Fjármálaráðuneytinu, Arnarhvíli,
Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Alþingishúsinu við Austurvöll

Lyfjaþróun
Biopharmaceuticals

Reykjavík, 10. apríl 2002

Varðandi: Framvarp til laga um ríkisábyrgð til handa deCODE Genetics Inc.

Í tilefni stjórnarfrumvarps sem nú er komið fram um heimild til veitingu einfaldrar ríkisábyrgðar á skuldabréfaútgáfu fyrirtækisins deCODE Genetics Inc. vegna væntanlegrar stofnunar lyfjaþróunardeildar fyrirtækisins hér á landi ber brýna nauðsyn til að koma eftirfarandi upplýsingum á framfæri við Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis vegna áhrifa þessarar ráðstöfunar á samkeppnisstöðu Lyfjaþróunar hf.

Hér á landi er nú þegar starfandi öflugt og vaxandi lyfjaþróunarfyrirtæki, Lyfjaþróun hf. Samkvæmt þeim upplýsingum sem finna má í frumvarpinu og í fréttatilkynningu Fjármálaráðuneytisins er um sambærileg fyrirtæki að ræða, sem bæði starfa á sviði nýsköpunar í lyfjaþróun. Lyfjaþróun hf. starfar að uppgötvunum á nýjum lyfjum og lyfjaformum, forklíniskum rannsóknum í dýrum og klíniskum rannsóknum í mönnum, sem eru sömu svið og væntanlegt fyrirtæki kemur til með að starfa á.

Í fyrrgreindu frumvarpi kemur fram að deCODE Genetics Inc. hafi ákveðið að hefja þróun nýrra lyfja á grundvelli þeirra erfðafræðilegu uppgötvana sem til hafa orðið í núverandi starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar. Í þessu sambandi er rétt að vekja athygli á því að Lyfjaþróun er þátttakandi í samstarfsverkefni þar sem unnið er að þróun nýrra lyfja með notkun erfðafræði og sameindalíffræði. Ennfremur er áætlað að beita erfðafræðilegum aðferðum við ýmiss verkefni hjá Lyfjaþróun hf. Þó svo að rannsóknir fyrirtækjanna skarist ekki að fullu, þá er augljóslega um að ræða samkeppni um sama starfsfólk og sömu fjárfesta á þessum markaði.

Áður en lengra er haldið vill stjórn Lyfjaþróunar hf. taka skýrt fram að hún lítur jákvæðum augum á stuðning ríkisstjórnarinnar við uppbyggingu nýsköpunar á sviði lyfjaþróunar.

Lyfjaþróun hf. er líftæknifyrirtæki og starfar að nýsköpun á sviði lyfjaþróunar. Fyrirtækið var stofnað á árinu 1991. Upphaflegir stofnendur voru Lyfjaverslun Ríkisins, Lýsi hf., Tækniþróun hf. (Háskóli Íslands) og tveir einstaklingar. Hluthafar fyrirtækisins nú eru LÍF hf. (Lyfjaverslun Íslands), Uppspretta hf., Guðmundur Hallgrímsson, Sveinbjörn Gizurarson, Steinar Waage og VÍS hf.

Lyfjapróun hf. náði fljótt árangri í rannsóknum sínum og sótti um fyrstu einkaleyfin á sviði bóluæfna á árunum 1993-1997. Árið 1995 gerði Lyfjapróun hf. sinn fyrsta samning um afnotarétt af einkaleyfum Lyfjapróunar hf. við Statens Serum Institut í Danmörku og á árunum 1997 og 1999 voru gerðir samningar við lyfjafyrirtækið Wyeth í Bandaríkjunum, sem er eitt stærsta lyfjafyrirtæki í heimi og eitt af þremur stærstu lyfjafyrirtækjum á sviði bóluæfna. Lyfjapróun hf. framkvæmir bæði dýratilraunir og klínískar tilraunir á mönnum með lyfjum sem fyrirtækið er að þróa. Á árinu 2000, eftir að nýjir aðilar komu að Lyfjapróun hf., var tekin ákvörðun um að stækka fyrirtækið enn frekar, leita að nýjum fjárfestum og samstarfsaðilum og sækja inn á ný svið.

Lyfjapróun hf. skrifaði í febrúar 2002 undir samstarfsamning við breska fyrirtækið Bspak Plc. um þróun á nýjum lyfjum og lyfjameðferðum sem gefin verða um nef. Samningur þessi mun gera félaginu kleift að verða leiðandi fyrirtæki í heiminum á sviði nefúðalyfja.

Sérstaða Lyfjapróunar hf. liggur aðallega í þeirri þekkingu sem fyrirtækið hefur byggt upp á undanförunum 10 árum á sviði lyfjagjafar um nef, lyfjagjafar til heila, ónæmisfræði og bóluæfna. Fyrirtækið hefur alla tíð starfað á Íslandi en hefur sótt verkefni, sem skilað hafa því tekjum, til lyfjafyrirtækja meðal annars í Danmörku, Hollandi, Frakklandi, Bandaríkjunum og Bretlandi.

Markmið Lyfjapróunar hf. er að þróa ný lyf, lyfjameðferðir og lyfjaform eins langt og hægt er hér á landi, miðað við það starfsfólk og fjármagn sem fæst til slíkra verkefna. Lyfjapróun hf. hefur þegar þróað ný lyfjaform, framkvæmt forklínískar rannsóknir á dýrum og klínískar rannsóknir á mönnum.

Fjöldi starfsmanna Lyfjapróunar er nú um 33. Hjá fyrirtækinu starfa 9 einstaklingar með doktorspróf á sviði lyfjafræði, ónæmisfræði, efnafræði, eðlisfræði, sameindalíffræði, sálfræði og lífefnafræði. Þá starfa hjá fyrirtækinu lækningar, dýralæknir, lyfjafræðingar, lögfræðingur og líffræðingar auk fleiri sérfræðinga.

Áætlanir fyrirtækisins gera ráð fyrir að starfsmönnum fjölgi verulega á næstu árum og verði um 80 eftir 2 ár og 120 innan 4-5 ára. Allir starfsmenn fyrirtækisins eru íslenskir utan tveggja. Til að halda áfram áætluðum vexti fyrirtækisins er nauðsynlegt að það geti haldið áfram að ráða til sín hæfa vísindamenn á sínu sviði.

Rekstur Lyfjapróunar hf. hefur frá upphafi verið fjármagnaður af hluthöfum, tekjum af einkaleyfum, samningum um rannsóknarverkefni og styrkjum vegna einstakra rannsóknarverkefna. Þá hefur reksturinn verið fjármagnaður undanfarið með nýju hlutafé og lánum. Áætlanir gera ráð fyrir að vöxtur fyrirtækisins til skemmri tíma verði fjármagnaður af samstarfsaðilum og nýjum fjárfestum auk þess sem fyrirtækið hefur tekjur af einkaleyfum og styrkjum.

Lyfjapróun hf. er nú að leita að fjárfestum til að taka þátt í fjármögnun á uppbyggingu fyrirtækisins til næstu 3-4 ára og er þessa dagana í viðræðum við erlendan fjárfestingabanka um að taka að sér útboð á nýju hlutafé í fyrirtækinu.

Til lengri tíma gera áætlanir ráð fyrir að tekjur af áfangagreiðslum vegna árangurs af rannsóknarverkefnum og hlutdeild í sölu lyfja byggðu á hugviti Lyfjapróunar hf. verði undirstaða rekstursins.

Lyfjaþróun hf. fékk afhent á síðari hluta ársins 2001 nýtt og mun stærra húsnæði í Vatnagörðum í Reykjavík sem nú hefur verið innréttað til að mæta vaxandi þörfum fyrirtækisins. Innréttaðar hafa verið rannsóknarstofur, tilraunaaðstaða fyrir dýratilraunir, framleiðsluaðstaða fyrir lyf til klínískra prófana, aðstaða til klínískra prófana á mönnum, auk starfsmanna- og skrifstofuaðstöðu.

Þá hefur verið fjárfest í dýrum tækjum og öðrum búnaði sem nauðsynlegur er til þróunar nýrra lyfja og lyfjaforma.

Lyfjaþróun hf. hefur lagt mikla vinnu og fjármagn í að byggja upp getu og þekkingu til að ná árangri á sviði lyfjaþróunar. Ein megin forsenda þess að áætlanir fyrirtækisins gangi eftir er að það sitji við sama borð og önnur fyrirtæki sem eru að vinna á sama sviði hér á landi, þar sem þekking og hæft starfsfólk er takmörkuð auðlind sem mikil samkeppni er um.

Enn fremur er samkeppni mikil um fjármagn og undanfarið hefur sú samkeppni aukist. Þá er kostnaður við fjármagn sem fengið er á almennum markaði til reksturs lyfjaþróunarfyrirtækja sem starfa við forrannsóknir og klínískar rannsóknir mjög hár. Ennfremur hefur það mikil áhrif á fjárfesta hverjir vaxtarmöguleikar fyrirtækja eru og hvaða möguleikar eru á að fá hæft starfsfólk. Hingað til hefur Lyfjaþróun hf. getað ráðið til sín nauðsynlegt starfsfólk. En með aukinni samkeppni sem ekki er á jafnræðisgrunni er hætt við að það eigi eftir að reynast okkur erfiðara. Fyrirtæki sem hefur yfir að ráða miklu og ódýrara fjármagni en önnur fyrirtæki á þessu sviði hefur yfirburðastöðu í samkeppni um starfsfólk. Við slíkar aðstæður er líklegt að fjárfestar telji ekki eins vænlegt að fjárfesta í öðrum lyfjaþróunarfyrirtækjum eða geri auknar kröfur um arðsemi vegna aukinnar áhættu á að áætlanir um vöxt gangi ekki eftir.

Lyfjaþróun hf. hefur hingað til haft góðan aðgang að læknum og aðstöðu á sjúkrahúsum landsins til að gera klínískar rannsóknir á mönnum. Aukin samkeppni sem ekki er á jafnræðisgrundvelli getur takmarkað þann aðgang og þar með tafið rannsóknir fyrirtækisins.

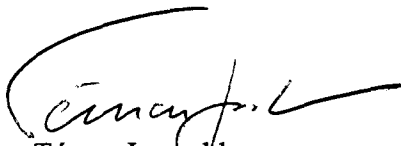
Lyfjaþróun hf. hefur lagt áherslu á að afla samstarfsverkefna við erlenda aðila á sviði lyfjaþróunar þar sem byggt er á þekkingu og reynslu starfsmanna fyrirtækisins og þeim einkaleyfum sem fyrirtækið er eigandi að. Um slík verkefni er oft hörð samkeppni og allt sem skekkir samkeppnisstöðu fyrirtækja getur haft veruleg neikvæð áhrif á niðurstöðu slíkra samninga.

Af framangreindum ástæðum telur stjórn Lyfjaþróunar hf., að áætlanir ríkisstjórnarinnar um að veita deCODE Genetics Inc. ríkisábyrgð á lánum, skapi því félagi óeðlilega samkeppnisstöðu gagnvart Lyfjaþróun hf., enda verður deCODE Genetics Inc. í samkeppni við Lyfjaþróun hf. um starfsfólk, um aðstöðu til rannsókna, um fjármagn, og um verkefni á sviði lyfjaþróunar.

Til að þess að eðlileg samkeppni á jafnræðisgrundvelli verði möguleg við þessar aðstæður fer stjórn Lyfjaþróunar hf. fram á að félaginu verði veitt hliðstæð ríkisábyrgð og framlagt frumvarp fjallar um.

Lyfjapróun hf. mun leggja fram gögn um fjármagnspörf sína ásamt nauðsynlegum fylgigögnum verði viðbrögð jákvæð við þessu erindi. Áætlaður rekstrarkostnaður félagsins til næstu fjögurra ára er um 4 milljarðar króna.

Fyrir hönd stjórnar Lyfjapróunar hf.,

Tómas Þorvaldsson,
stjórnarformaður

Sveinbjörn Gizurarson,
framkvæmdastjóri Lyfjapróunar hf.

Meðfylgjandi: Kynningargögn um Lyfjapróun hf.

Nýleg frétt um Lyfjapróun hf. úr Morgunblaðinu, 4. apríl 2002

Fréttatilkynning frá Besspak Plc. um samning þess við Lyfjapróun hf.

Umsögn

um mál nr. 714 á þingskjali 1177:

Frumvarp til laga um heimild til handa fjármálaráðherra, f.h. ríkissjóðs, til að ábyrgjast útgáfu skuldabréfa vegna fjármögnunar nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar ehf.

Ég undirritaður leyfi mér að senda inn umsögn til Efnahags- og viðskiptanefndar um ofangreint frumvarp. Er ég reiðubúin til að mæta fyrir nefndina sé þess óskað og útskýra nánar það sem óljóst þykir eða illa rökstutt.

Umrætt frumvarp er einfalt og auðskilið. Í 1. gr. segir að fjármálaráðherra, f.h. ríkissjóðs, sé heimilt, í þeim tilgangi að stuðla að uppbyggingu hátækniðnaðar á sviði lyfjaþróunar hér á landi, að veita einfalda ábyrgð vegna útgáfu móðurfélags Íslenskrar erfðagreiningar ehf., deCODE Genetics Inc., á skuldabréfum að fjárhæð allt að 200 milljónir USD til fjármögnunar nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar ehf. á sviði lyfjaþróunar. Í 2. gr. er venjulegt ákvæði um gildistöku en einnig að einungis 5. gr. laga nr. 121/1997, um ríkisábyrgðir skuli gilda um þá ábyrgð sem rætt er um.

Hins vegar eru afleiðingar frumvarpsins, verði það að lögum, ófyrirséðar, bæði pólitískt, fjárhagslega og efnahagslega.

Stefnubreyting ríkisstjórnar.

Þegar fyrsta ríkisstjórn Davíðs Oddsonar tók við upp úr 1991 var tilkynnt að tími sértækra aðgerða í efnahagsmálum væri liðinn. Nú yrðu teknar upp almennar aðgerðir sem gagnast öllum fyrirtækjum og einstaklingum jafnt. Hætt yrði að mismuna atvinnugreinum og einstökum fyrirtækjum. Bitur reynsla og dýrkeypt fyrir þjóðarbúið og þar með líf skjör þjóðarinnar höfðu fengist af langri keðju sértækra ráðstafana. Atvinnutryggingasjóður, Hlutfjárssjóður, laxeldi, refa- og minkarækt eru dapurleg dæmi um það. Þessar sértæku aðgerðir leiddu til lakari stjórnunar hjá styrktum fyrirtækjum og skekktrar samkeppni styrktra fyrirtækja við hin betur reknu, sem urðu undir auk þess að kosta ríkissjóð of fjár.

Sértækar aðgerðir skaða atvinnulífið því þær fresta því að tekið sé á vandamálum í stjórnun, eðlilegri fjármögnun sé beitt og þær skaða fjármálamarkaðinn, því hann þarf að keppa við niðurgreitt lánsfé. Sértækar aðgerðir trufla vinnumarkaðinn, því fyrirtækin með ódýra lánsféð keppa við önnur velrekin fyrirtæki um starfsfólk og skaða þau.

Þegar almennar aðgerðir höfðu verið framkvæmdar í nokkur ár fór árangur þeirra að skila sér. Hagur fyrirtækja batnaði, samkeppni óx og fyrirtækin gátu farið að greiða hærri laun. Laun hafa síðan hækkað meira en annars staðar að raungildi og atvinnuleysið hvarf. Upp kom staða sem kölluð hefur verið góðæri.

Þessi þróun er í samræmi við þróun erlendis, þar sem verið er að snúa frá sértækum aðgerðum til almennra enda er það í samræmi við viðurkennd lögmál markaðarins. Treyst er á hina duldu hönd markaðarins í stað hinnar dauðu handar ríkisofstjórnar.

Enn er þó langt í land að atvinnulífið sé laust undan oki ríkisins og má nefna orkugeiran og heilbrigðis- og menntageiran, sem enn er að mestu í opinberri eigu. Svo er húsnæðislánakerfið rekið með ríkisábyrgð og ógreiddir eru hundruð milljarða í lífeyrisskuldbindum ríkisins.

Fyrirliggjandi frumvarp er breyting á þessari stefnu ríkisstjórnarinnar án þess að fyrir liggi rök fyrir því að sú fyrri hafi brugðist. Fjarri því eins og lýst hefur verið hér að ofan. Reyndar er

reynt að láta líta þannig út að þetta sé eitt einstakt dæmi sem skapi um 300 rannsóknar- og vísindastörf. En það er nokkuð víst að fleiri svipuð tækifæri munu bjóðast ef í boði verða 60% fjármögnun með ríkisábyrgð og að hvert starf megi kosta 90 mkr. Vegna jafnræðisreglunnar verður illa hægt að hafna slíkum beiðnum. Sérstaklega ef áhættan er jafnari en í þessu dæmi, sem ber óvenju ójafna áhættu. (Punkt-áhættu.)

Tegundir áhættu

Rekstraráhætta-eintakaáhætta.

Öllum rekstri fylgir áhætta og gjaldþrotalíkur en sú áhætta er mjög mismunandi eftir eðli rekstursins. Áhættunni má skipta í venjulega rekstraráhættu og eintaka-áhættu. Venjuleg rekstraráhætta stafar t.d. af samkeppni, markaðsstarfi, verðbreytingum á framleiðslu og aðföngum, launabreytingum, gengisbreytingum, verkföllum, opinberum aðgerðum og náttúruhamförum. Flest fyrirtæki framleiða þúsundir eða milljónir eininga af vörum eða þjónustu. Ef eitt eintak bregst eða er gallað er því einfaldlega hent án þess að hafa áhrif á rekstur fyrirtækisins. Önnur fyrirtæki framleiða fá en mjög verðmæt eintök af vörum. Þá bætist við sú áhætta að ein af þessum fáu vörum sé gölluð og þurfi að henda eða seljist ekki. Þetta á t.d. við um kvikmyndagerð (ein til 3 kvikmyndir), hugbúnaðargerð (varan er eitt eða tvö forrit.) og lyfjaþróun (það tekst að framleiða ekkert, eitt eða tvö lyf).

Vegna þess hve hagnaður er mikill ef ein eða fleiri vörur seljast hljóta líkur á gjaldþroti (þ.e. engin vara selst) að vera mjög miklar. Ella væri um of góðan fjárfestingarkost að ræða. Líklega eru gjaldþrotalíkurnar jafnvel 50% til 95%. Ef tekst að selja eitt eða fleiri eintök er hagnaðurinn yfirleitt mjög mikill sem bætir upp væntanlegt tap. Líta má á slíka eintaka-áhættu sem punkt-áhættu. Annað hvort eða.

Hægt er að meta verðmæti (gengi) sérhvers fyrirtækis sem vænt gildi (expectation value) af líkum (probability) á ákveðnu gengi sinnum gengið. Ef verðmætið er mjög mikið hljóta líkurnar að vera litlar.

Áhætta samkvæmt frumvarpinu.

Ekki er fjallað um áhættu eða líkur í greinargerð með frumvarpinu og er það miður. Hér er því gískað á ýmsar líkur til að gera áhættuna ljósari. Er þá átt við líkur til þess tímamunkts, þegar gera þarf ríkisábyrgðina upp.

Sú áhætta sem hér um ræðir, lyfjaþróun með nýrri aðferð, er greinilega eintaka-áhætta. Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að þróun og markaðssetning 1-2 lyfja hafi í mörgum tilfellum haft afgerandi áhrif á rekstrargrundvöll og uppbyggingu einstakra fyrirtækja og að áætlað sé að heildarkostnaður við þróun nýs lyfs sé á bilinu 5-800 milljónir dala eða 50 til 80 milljarðar króna. Ennfremur segir í greinargerðinni að á grundvelli sérstöðu í líffræði- og erfðafræðirannsóknum telji ÍE sig geta beitt nýjum aðferðum við að þróa lyf sem lækka þróunarkostnað og þar með heildarkostnað við lyfjagerð um 30-40%. Og að sú aðferðafræði að nota lýðerfðafræði við þróun lyfja sé að slíta barnskónum. Afskaplega spennandi aðferðir en þær auka enn á áhættuna því þær eru nýjar og gætu mislukkast.

Ef ekkert annað kæmi til er hér sennilega um hreina punkt-áhættu að ræða. Líkur á því að finna ekkert lyf gætu kannski verið 90%. Líkur á að finna eitt lyf eða fleiri er kannski 10%. Líkur á gjaldþroti (gengi = 0) eru þá 90% og líkur á afar góðri niðurstöðu (gengi ≥ 100) væru 10%. Ekkert þar á milli. En fyrirtækið hyggst dreifa og milda áhættuna með sölu á efnasamböndum og rannsóknum á mismunandi stigum til annarra lyfjaþróunarfyrirtækja, með samstarfssamningum við þriðja aðila og með þróun á efnasamböndum frá þriðja aðila. Án þess að hafa upplýsingar um fyrirhugað umfang þessarar starfsemi má gíska á að gjaldþrotalíkur (gengi=0) verði 60%. Líkur á sæmilegri afkomu ($0 < \text{gengi} < 5$) verði 30% og að líkur á afar góðri niðurstöðu (gengi ≥ 100) væru áfram 10%. Eðlilegt er að slíkar upplýsingar hefðu komið fram í greinargerð með frumvarpinu, þar sem þær eru forsenda þess að hægt sé að taka afstöðu til ríkisábyrgðarinnar, sem jafna má til fjárfestingar eins og sýnt er hér á eftir.

Ríkisábyrgð-lán-hlutabréfakaup

Hver er munur á ríkisábyrgð á láni fyrirtækis, beinni lánveitingu til fyrirtækisins og kaup á hlut í fyrirtækinu?

Ríkisábyrgð - Bein lánveiting ríkissjóðs:

Enginn munur er á beinni lánveitingu ríkisins til fyrirtækis og einfaldri ríkisábyrgð á lán, sem fyrirtækið tekur á markaði gagnvart áhættu. Ef fyrirtækið getur ekki greitt lánið að fullu verður gengið að því í báðum tilfellum og restvirði þess gengur til að greiða lánið. Ríkissjóður greiðir það sem á vantar í báðum tilfellum og fyrirtækið verður gjaldþrota. Ef aftur á móti fyrirtækið á nægt eiginfé eða hefur trú fjárfesta þannig að það getur greitt lánið þarf ríkissjóður ekkert að greiða.

Ríkissjóður getur alveg eins selt eigin skuldabréf á markaði og lánað fyrirtækinu andvirðið eins og að veita ríkisábyrgð á skuldabréf fyrirtækisins sem svo selur þau á þessum sama markaði með svipuðum kjörum. Það er því enginn eðlismunur á beinni lánveitingu ríkissjóðs til fyrirtækisins og ríkisábyrgðar á skuldabréf fyrirtækisins nema varðandi leiðir til innheimtu. Áhættan er í stórum dráttum sú sama.

Bein lánveiting ríkissjóðs - Kaup ríkissjóðs á hlut í fyrirtækinu:

Munur er á beinni lánveitingu ríkissjóðs til fyrirtækisins og kaupum ríkissjóðs á (segjum 60%) hlut í fyrirtækinu. Ef illa gengur og eigið fé eða traust fjárfesta nægir ekki til greiðslu á láninu fer fyrirtækið í gjaldþrot og lánið greiðist bara að hluta. Hlutfjáreign þýðir hins vegar að fyrirtækið fer ekki endilega í gjaldþrot en eignin getur orðið harla lítils virði og jafnan minna en það sem fæst greitt upp í lán. Ef hins vegar gengur vel eða mjög vel fæst lánið greitt upp en ekkert umfram það. En störfm haldast en glatast við gjaldþrot. Þannig er skynsamlegt og í samræmi við markmið frumvarpsins að kaupa heldur hlut í fyrirtækin en að veita því ríkisábyrgð. Það skaðar fyrirtækið að veita því ríkisábyrgð/ríkislán í stað þess að kaupa hlut í því og ógnar þeim 600 störfum, sem þegar eru til hjá fyrirtækinu hér á landi.

Hluttur í fyrirtækinu tekur hins vegar þátt í velgengninni og getur tekið miklum hækkunum. Auk þess þarf fyrirtækið að greiða vexti af láninu óháð afkomu en arðgreiðslur til hluthafa eru háðar afkomunni. Ríkisábyrgð (=lán) eykur enn á áhættu fyrirtækisins.

Miðað við skálduðu forsendurnar hér að framan fæst eftirfarandi:

		Tap gróði ríkissjóðs. Mrð króna	
Staða	Líkur Skáldað!	Ríkisábyrgð eða lán Gjald 4%/ár	Keyptur 50% hlutur Enginn arður
Gjaldþrot Ekkert greitt	60%	$-20 + 5 = -15$	-15
Gjaldþrot Lán greitt að hluta	10%	$-10 + 5 = -5$	$-15 + 6 = -9$
Gengi 0-5. Lán greitt að fullu	20%	+6	$-15 + 37 = 22$
Gengi 100. Lán greitt að fullu	10%	+6	$-15 + 1500 = 1485$
Vænt gildi:		-8	143

Ath. Fyrirtækið er eins sett með hlutfjárkaup fyrir 15 milljarða króna eins og ríkisábyrgð fyrir 20 milljarða króna og 4% ríkisábyrgðargjald á ári.

Áhætta ríkissjóðs.

Eins og sést hér að framan er ríkissjóður að hætta 20 milljörðum króna en fær ekki nema 5-6 milljarða í mesta lagi fyrir áhættuna. (Er þá gert ráð fyrir 4% ríkisábyrgðargjaldi, en það kemur hvergi fram í frumvarpinu.) Hann mun með töluverðum líkum tapa þessu fé. Hann fær ekkert sérstak fyrir sinn snúd þó dæmið gangi upp að fullu.

Markmið lagasetningarinnar.

Í greinargerð með frumvarpinu stendur að þessi aðkoma hins opinbera byggji á markmiðum ríkistjórnarinnar um eflingu hátækniðnaðar hér á landi og mótun eftirsóknarverðra skilyrða fyrir starfsemi sem rekin er í alþjóðlegu umhverfi. Þannig yrðu rannsóknir og þróun eflð og sköpuð hátekjustörf fyrir háskólafolk og stuðlað að því að byggja upp vísindasamfélag.

Hvers vegna er ekki stefnt að þessum markmiðum með almennum hætti? T. d. mætti auglýsa: Íslensk stjórnvöld veita ríkisábyrgð fyrir 200 mUSD sem mega nema allt að 60% af fjárfestingu og skal fjárfestingin skapa 300 störf á sviði rannsókna og þróunar á Íslandi og stuðla að sköpun vísindasamfélags þar. Þannig mætti fá til landsins nýja starfsemi með hugsanlega miklu jafnari áhættu en hér stendur til boða.

Nokkur atriði

Fjárfestingarákvörðun:

Þegar fjárfestar ætla að ráðstafa 200 mUSD til nýsköpunar er legið yfir slíku verkefni í svona 3-4 mánuði með sérfræðinga á því sviði, sem um ræðir. Skoðaðar eru allar mögulega og ómögulegar áhættur, sem upp geta komið. Enn fremur er farið gagnrýnið yfir viðskiptaáætlun og metnar gjaldþrotalíkur. Dreifing væntanlegs hagnaðar er metin. Ekki hefur komið fram að slík vandleg skoðun hafi farið fram. Er það með ólíkindum að þingmenn skuli vera settir í þá stöðu að taka slíka fjárfestingarákvörðun fyrir hönd ríkissjóðs á viku. Og það í atvinnugrein, sem er nánast óþekkt hér á landi. Það verður spennandi að sjá hversu margir þingmenn telja sig geta sest í stól slíkra sérfræðinga og framkvæmt slíka skoðun og tekið síðan ákvörðun á grundvelli hennar.

Þeir sem hafa í hyggju að taka stórar fjárfestingaákvörðanir ættu að hyggja að þeirri gullni reglu að menn eiga að fjárfesta í því sem þeir kunna best. Ég leyfi mér að efast um að nokkur þingmenn hafi vit á lyfjaþróun.

Áhrif fréttarinnar á gengi Decode

Það hafði engin áhrif á gengi Decode á Nasdaq þegar fréttin barst um að fyrirtækið fengi ríkisábyrgð á 200 mUSD lán. Af því má draga þá ályktun að markaður með bréf fyrirtækisins sé svo ófullkominn að hann bregðist ekki við fréttum eða að markaðurinn meti það svo að ríkisábyrgðin vegi nákvæmlega upp það óhagræði, sem felst í því að flytja starfsemina til Íslands. Ef þessi túlkun er rétt er verið að veita ríkisábyrgðina til að yfirvinna þetta óhagræði. Það ætti að vekja menn til umhugsunar.

Eðlilegt staðarval. Uppáskrift.

Verið er að kaupa rekstur frá Boston fyrir 20 mrð kr. og skekkja þannig eðlilegt staðarval með íslensku skattfé. Þetta eru 70 þkr. á hvert mannsbarn eða tæpar 300 þkr. á 4 manna fjölskyldu. Það er gert á sama tíma og almenningur er varaður við að skrifa uppá. Þingmönnum er ætlað að skrifa uppá þessa upphæð fyrir hönd alls almennings. Þetta er ákveðið á sama tíma og erlendar skuldir þjóðarinnar hafa aldrei verið hærri.

Lánsfjármögnun-hlutfé.

Það er talið eðlilegt og er regla alls staðar að áhætturekstur eins og hér um ræðir sé fjármagnaður með áhættufé, hlutfé, en alls ekki með lánsfé. Hér er gengið þvert á þá reglu. Róleg áhætta og gamagróinn rekstur er gjarnan fjármagnaður allt að 50% með lánsfé. Hér er ætlunin að fara í tæpar 60% í verulegum áhætturekstri.

Um 2.gr.

Í greinargerð stendur. "Varðandi greiðsluhæfi skuldara má benda á að eigið fé deCODE var í lok árs 2001 rúmlega 17,5 milljarðar króna. Hvað varðar afskriftarþörf vegna áhættu er, með hliðsjón af sterkri eiginfjárstöðu skuldara, ekki talin þörf á sérstöku framlagi á afskriftareikning á þessu stigi." Við þetta má gera þá alvarlegu athugasemd að fyrirtæki eins og Decode er ætlað að starfa í fjölda ára án hagnaðar vegna eðlis starfseminnar. Miðað við

taprekstur síðasta ár nægir þetta eigið fé til 4 ára rekstur. Svo það er ekki gæfulegt að reikna með því til að standa að baki 20 milljarða króna ábyrgð.

Ég undirritaður er ekki hlynntur þessu frumvarpi og legg til að því verði hafnað. Ef ekki verður fallist á það legg ég til að því verði breytt í þá veru að ríkissjóði verði heimilað að fjárfesta fyrir allt að 15 milljarða króna í fyrirtækinu. (Það jafngildir 20 milljarða króna ríkisábyrgð vegna ábyrgðagjaldsins í 7 ár.)

Reykjavík, 16. apríl 2002

Pétur H. Blöndal alþingismaður

Alþingi
Erindi nr. P 127/193.
komudagur 15.4.2002

Hörgatúni 2, pósthólf 200
212 Garðabær, sími 535 7000
Telefax 565 6485
Kt: 500269 7319

Til efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, frá Pharmaco hf. vegna frumvarps til laga mál nr. 714.

Pharmaco hf. þakkar boð og tækifæri til að hitta nefndina.

Það er mat Pharmaco að fyrirhuguð ríkisábyrgð vegna láns til Íslenskrar erfðagreiningar hafi engin bein áhrif á samkeppnisstöðu Pharmaco hf. á Íslandi. Pharmaco hf. á Íslandi er umboðs- og dreifmgaraðili fyrir erlend lyfjafyrirtæki og ekki verður séð að fyrirhuguð ríkisábyrgð hafi bein áhrif á það umhverfi.

Hins vegar er ljóst að hörð samkeppni verður um starfsfólk, sem hefur menntun og reynslu til starfa hjá ÍE og gera má ráð fyrir miklu launaskriði í þeim geira. Margt af starfsfólki Pharmaco hf. á Íslandi hefur slíka menntun og reynslu.

Þess ber hins vegar að geta að sértækar aðgerðir á borð við ríkisábyrgðina sem hér um ræðir gera það að verkum að fyrirtæki á Íslandi sitja ekki við sama borð. Verið er að mismuna hvað varðar aðgengi að lánamarkaði og vissulega mundu margir þiggja ríkisábyrgð til að lækka fjármagnskostnað fyrirtækja.

15. apríl 2002
Virðingarfyllst,
Pharmaco hf.

Reykjavík, 15.04.2002

Til efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis.

Frá Samtökum fjárfesta - almennum hlutabréfa- og sparifjáreigendum.

Stjórn Samtaka fjárfesta hefur fjallað um frumvarp til laga um ríkisábyrgð á lántökum vegna nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar hf. Lántakan verður í nafni móðurfyrirtækis Íslenskrar erfðagreiningar hf, deCODE Genetics, Inc.

- Stjórn Samtaka fjárfesta lýsir sig mótfallna frumvarpinu í núverandi mynd. Ástæður þess eru fyrst og fremst þær, að með frumvarpinu er horfið frá markaðri stefnu um almennar aðgerðir í efnahagsmálum og teknar upp sértækar aðgerðir. Einnig er teknar upp aftur beinar og óbeinar ríkisábyrgðir á rekstri almennrar atvinnustarfsemi á Íslandi. Óvarleg veiting ríkisábyrgða á lántökum hefur valdið verulegu tjóni í íslensku efnahagslífi.
- Samtök fjárfesta vilja vekja athygli á, að á íslenskum fjármálamörkuðum eru nokkur fyrirtæki, sem vinna að athyglisverðum rannsóknum og þróun. Það er hlutverk ríkisvaldsins að skapa fyrirtækjunum og annarri atvinnustarfsemi viðunandi starfsgrundvöll. Ríkisábyrgð á láni fyrir Íslenska erfðagreiningu hf. raskar starfsgrundvelli sumra þessara fyrirtækja með óeðlilegum hætti og getur beinlínis skaðað þau og fjárfesta, sem að þeim standa.
- Samtök fjárfesta eru þeirrar skoðunar að framlög til rannsókna og þróunar séu of lítil á Íslandi. Það er einnig skoðun Samtaka fjárfesta að of lítill hluti af framlögum til rannsókna og þróunar fari um farveg einkafyrirtækja.
- Það má líta á þessa ríkisábyrgð sem framlag til rannsókna og þróunar. Ríkisvaldið verður þó að tryggja jafnræði með fyrirtækjum þegar veitt eru framlög til rannsókna og þróunar. Það verður að líta á þessa ríkisábyrgð sem sértæka aðgerð, en það er spor afturábak í annars jákvæðri þróun á íslenskum fjármálamarkaði.

Alþingi
Erindi nr. P 127, 907
komudagur 10. 7. 2002

16. apríl 2002

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Efni: Frumvarp til laga um ríkisábyrgð skuldabréfa
vegna nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar,
714. mál

Með bréfi sem barst í morgun (dags. 15. apríl 2002) óskaði efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir skriflegu efnahagslegu mati Seðlabanka Íslands á því hvort, og þá hvaða, áhrif sú framkvæmd sem lögð er til í frumvarpi til laga um ríkisábyrgð á skuldabréf vegna nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar, 714. mál, kemur til með að hafa á vexti, verðbólgu, gengi og áhættumat.

Seðlabanki Íslands leggur áherslu á að slíkt mat er margbrotið viðfangsefni sem engin leið er að vinna til hlítar á skömmum tíma og undir engum kringumstæðum á einum degi.

Í frumvarpinu kemur fram að fjármagnspörf verkefnisins sé áætluð 35 ma.kr. en upplýsingar um hvernig þeirri fjárhæð verður varið eða nánari tímasetningar einstakra áfanga verkefnisins eru af skörnum skammti. Án slíkra upplýsinga verða áhrif þess ekki metin, auk þess sem Seðlabankinn hefur ekki sérfræðipækkingu á mikilvægum þáttum þeirrar starfsemi sem um ræðir og nauðsynlegt er að skoða til þess að meta áhrif framkvæmdarinnar til lengri tíma litið.

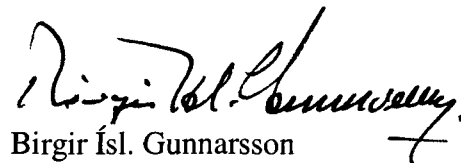
Nýlega lagði Seðlabanki Íslands mat á líkleg áhrif virkjana- og stóriðjuframkvæmda á Austurlandi, meðal annars á innlenda vexti.

Hér er mjög ólíku saman að jafna. Áhrif stóriðju- og virkjanaframkvæmda hafa verið metin ítarlega af Þjóðhagsstofnun og fleiri aðilum. Mat þeirra var lagt til grundvallar mati Seðlabankans á áhrifum á vexti o.fl. Skipting útgjalda vegna fjárfestinga í stóriðju og virkjunum er tiltölulega vel þekkt. Áhrif slíkra framkvæmda á þjóðarþúskapinn eru mikil á byggingartímanum í samanburði við langtímaáhrif þeirra. Þjóðhagsleg áhrif á fyrstu árum þeirrar framkvæmdar sem hér um ræðir eru líklega lítils háttar í samanburði við fyrrnefndar virkjanaframkvæmdir en meiri upplýsingar þarf til að þau verði metin.

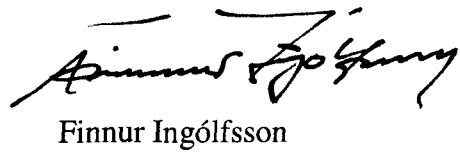
Seðlabanki Íslands ræður ekki yfir þeirri sérfræðiþekkingu sem nauðsynleg er til þess að meta áhættu sem framkvæmdinni fylgir og gæti fallið á ríkissjóð verði ríkisábyrgð veitt. Seðlabanki Íslands hefur hins vegar áður lýst þeirri afstöðu sinni til ríkisábyrgða að þær séu almennt ekki heppilegar. Þegar þær eru veittar er nauðsynlegt að ákvarðanir séu teknar á grundvelli ítarlegs mats á þeirri áhættu sem þeim fylgir

Ítrekað skal það sem fram kom á fundi nefndarinnar 15. apríl sl. að þeim matsfyrirtækjum sem meta lánshæfi ríkissjóðs hefur verið gerð grein fyrir þessum áætlunum um ríkisábyrgð sem frumvarp þetta fjallar um. Viðbrögð þeirra allra hafa verið á þann veg að þetta mál eitt og sér hafi ekki áhrif á núverandi lánshæfismat. Hafa fyrirtækin þá litið á þetta sem einangrað tilfelli en ekki sem fráhvarf frá þeirri stefnu sem gilt hefur um ábyrgðir. Eitt fyrirtæki, Moody's, birti reyndar í dag fréttatilkynningu um Ísland þar sem fram kemur að það staðfestir fyrra lánshæfismat á íslenska ríkinu.

Virðingarfyllst
SEÐLABANKI ÍSLANDS

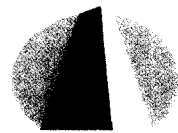

Birgir Ísl. Gunnarsson
formaður bankastjórnar

Finnur Ingólfsson
bankastjóri

Alþingi
Erindi nr. **P 128, 1932**
komudagur **18.4.2002**

ÞJÓÐHAGSSTOFNUN

Reykjavík 13. apríl 2002

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis fór þess á leit við Þjóðhagsstofnun að hún gæfi umsögn um frumvarp til laga um heimild til handa fjármálaráðherra, f.h. ríkissjóðs, til að ábyrgjast útgáfu skuldabréfa vegna fjármögnunar nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar ehf., 714. mál. Umsögn Þjóðhagsstofnunar fylgir hér með.

Virðingarfyllst,

Sigurður Guðmundsson
forstjóri

Umsögn um frumvarp til laga um heimild til handa fjármálaráðherra, f.h. ríkissjóðs, til að ábyrgjast útgáfu skuldabréfa vegna fjármögnunar nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar ehf.

Frumvarp það sem hér er til umfjöllunar kveður á um heimild til ríkisábyrgðar á útgáfu deCODE Genetics Inc., móðurfélags Íslenskrar erfðagreiningar, á skuldabréfum að fjárhæð allt að 200 milljónum dollara til fjármögnunar nýrrar starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar á sviði lyfjaþróunar. Þjóðhagsstofnun álfur að ríkisábyrgð á skuldum einkaaðila og fyrirtækja almennt sé vandmeðfarin og megi einungis réttlæta á hagfræðilegum forsendum í sérstökum undantekningartilfellum. Ríkisábyrgð heftir „hönd markaðarins“ og skekkir samkeppnisstöðu fyrirtækja. Fjármagn og vinnuafli leita í meira mæli til fyrirtækja sem njóta ríkisábyrgðar í stað þess að taka einvörðungu mið af því sem hagkvæmast er hverju sinni. Að jafnaði er við því að búast að ríkinu takist verr upp en fjárfestum sem leggja eigið fé að veði og hafa nánari þekkingu á atvinnustarfseminni.

Í undantekningartilfellum má réttlæta ríkisaðstoð til fyrirtækja á grunni markaðsbresta, þ.e. að markaðir nái illa til allra þeirra verðmæti sem í húfi eru. Á þessum grunni má til dæmis réttlæta afskipti af umhverfismálum. Í því tilfelli sem hér er til skoðunar verður á hinn bóginn ekki séð að slíkir markaðsbrestir séu meiri en það sem gerist víða annars staðar í hagkerfinu. Vegna þess að í því tilviki sem hér um ræðir er um að ræða erlent fjármagn er afleiðingin fyrir íslenskt hagkerfi fyrst og fremst sú að hætta er á að vinnuafli, en raunar aðrir framleiðsluþættir hugsanlega einnig séu notaðir í starfsemi sem ekki hámarkar nýtingu þeirra. Niðurstaðan er að líkum lægra framleiðslustig og lakari lífskjör til lengdar. Almennari aðgerðir sem ekki skekkja samkeppnisstöðu einstakra fyrirtækja, t.d. þær sem snúa almennt að rekstrarumhverfi fyrirtækja, vinnuumhverfi einstaklinga og eflingu menntunar og rannsókna, eru líklegri til að efla þjóðarhag.

Reikna má með að ríkisábyrgðin leiði til þess að vaxtakostnaður af þeim skuldabréfum sem um ræðir verði lægri en ella. Áhrif ríkisábyrgðar á vaxtakostnað má rekja til möguleikans að starfsemin gangi ekki sem skyldi og deCODE Genetics geti ekki greitt skuldarnar á gjalddaga að fullu. Þá kemur til greiðslu úr ríkissjóði. Fjárhæð þeirra skuldabréfa sem frumvarpið gerir ráð fyrir að ríkisábyrgðin nái til er ekki það há að búast megi við að ríkisábyrgðin hafi út af fyrir sig áhrif á lánshæfis-einkunn íslenska ríkisins. Hins vegar er hún vafalítið neikvæður þáttur við mat á lánshæfi og gæti með öðrum þáttum haft áhrif á einkunnina. Auk mögulegra beinna áhrifa ríkisábyrgðar á stöðu ríkissjóðs og óbeinna áhrifa á framleiðslustig er óvissu háð hvort lánshæfismatsfyrirtækin líta á ríkisábyrgðina sem merki um vilja ríkisins til meiri beinna afskipta af atvinnulífinu en áður.

Ef svo fer að starfsemi Íslenskrar erfðagreiningar á sviði lyfjaþróunar gengur vel þá getur afraksturinn orðið verulegur enda þótt ríkissjóður muni ekki njóta þess nema á óbeinan hátt. Miðað við almenna reynslu í lyfjaþróunariðnaðinum mun þó væntanlega

líða mjög langur tími uns það kemur í ljós, mun lengri en líftími þeirra skuldabréfa sem ríkisábyrgðinni er ætlað að tryggja. Þá er rétt að hafa í huga að lánveitendur, sem og aðrir fjárfestar, taka möguleikann á góðum árangri til greina við mat á hvort veita eigi fé til fyrirtækisins, ekki síður en ríkið, og því gefur sá möguleiki ekki sérstakt tilefni til ríkisábyrgðar.